

(הפרטיזנים, יחידות פשיטה, גופי צנחנים; — דוגמאות לכך מצויות בלקח הפעולות בקוריאה).

בו בזמן שישנו אפשרויות רבות להצלחה בהתקפת נגד על אויב מפוצל, בעת התקדמותו, (בדומה למכת הנגד המידית, שעוד ידובר עליה) חלות על התקפת נגד כלפי אויב שהתבסס על יעדים אחרי כיבושם, אותן ההגבלות החלות על ההתקפה עצמה. במצב זה, רק עדיפות בעצמה יכולה, ברוב המקרים, להביא לנצחון; והרי זו לרוב אינה עומדת לרשות המתגונן, באשר הוא מתגונן. התקפות נגד שלא הוכנו מבחינת הסיוע והגן

בלתי מספיקות מבחינת העצמה, נידונות מראש לכשלון ובשטח הררי עוד יותר מאשר בשטח מישורי; (דוגמא לכך — התקפות הנגד הנועזות, רבות האבידות והבלתי מוצלחות שערכו התורכים נגד הבריטים בסתיו 1917, בבית חורון, זיתון, בנבי סמואל ואל-בורג'). המתגונן, שאין ביכולתו לערוך התקפת נגד אופרטיבית בקנה מידה גדול, או אשר מאילו סיבות שהן כבר החמיץ את האפשרות הטובה לכך, ייטיב להשתמש בכוחותיו להעמקת המעורר ולהצבת סתימות נוספות — תוך ויתור על שטח שאבד — תחת לבזבזן במאמצים ללא סיכוי.

— — — ההצלחה האיסטרטגית הסופית ב-1918, של ההתקפה מדרום, בארצות-ההרים, על הברית-המרובעת — נבעה מכך שכמה מצביאים נוכחו לדעת ולראות כי מכוונת-היריה, אשר קצרו בחיל-הרגלים במישור, לא היו כה רבות ימעש בהרים. רניה פחותה של השטח ע"י גייסות — איפשרה שם הסתננות ותמרון. ניתוקם של דרכי-התחבורה הנדירים — היה מביא שם לידי הנק, תוך שעות מספר, ארמיה שלמה... אכן מאז, תודות לשריון ולסיוע-אוויר, החזירו לעצמם הצבאות במישור את אפשרויותיהם להתקפה, לתמרון ולתנועה — והמתגונן החל, בדרך-הטבע, מבקש את האפשרות להחליף מסכנות אלו ע"י שישעין עצמו אל שטחים יעריים והרריים, שבהם, לאחר הכל, מוסיפים כלי-הזין החדשים להיות בעלי יכולת פחותה. מאותן סיבות עצמן, העדיפו הגרמי ליות — ומוסיפות להעדיף — את הפעולה בהרים: יהא זה במרוקן, בווארקור ובהרי-הגליל, שבצרפת, ביוגוסלביה, בקוריאה או בהודו-סין".

עוד הר אחד נוסף...

תמצית מנסיונה של מחלקה רובאית אמריקאית בהתקפה בהרי איטליה

קשיים של תנועות התוקף אל היעד.

גודדנו כבש את פונדי, העיר שנחשבה כעמדת מפתח לקו היטלר, וחשבנו שעתה תהיה לנו מעט מנוחה. אולם, כרגיל, קיבלנו פקודה לכבוש הר אחר עוד לפני שהצלחנו להחליף את הגרבים. כמעט כל הלילה עבר עד שנערך הגדוד כדי לטפס הלאה. חשבתי כי אנשי לא יהיו מסוגלים לעשות אף צעד אחד נוסף, אולם, למרות העייפות הכללית, שוב התחלנו במסע במשעול אשר עלה על מדרון תלול מאוד.

שבילים ברורים אינם ציר תנועה יעיל, כי הם נתונים לתצפית האויב ואשו.

זמן מה התקדמנו בשורה עורפית ארוכה, כי למדנו מהנסיון שאם תסטה מן המשעול, עלול הנך להכנס לתוך שדות-מוקשים. לכן בחרנו כציר-התקדמות שבילים פחות או יותר ברורים, אך הואיל ובלתי אפשרי היה להתפרס על פני המדרון התלול הזה, נענו במבנה אשר עלול היה מראש להעמידנו במצב קשה במקרה של התקלות באויב. התקלות זו לא אחרה לבוא. פתאום נפתחה עלינו אש למעלה. הרושם אמנם היה שמולנו רק רובאים בודדים; אמנם, היותם מעלינו, בהסתר, כשאנחנו ניצבים לפנייהם

בא חודש מאי, אבל האביב לא שיפר את מצבנו. הכינו למזג אויר חם יותר, אולם קור, גשם ולפעמים שלג רטוב, הפכו את כל הסביבה לבוץ, והכבידו על תנועה וחניה כאחת. כתמיד, בראש וראשונה צריך היה לסבול חיל-הרגלים.

אין מערך רצוף בהרים.

לא ידוע היה בגודד מי באגפנו ומי בערפנו, ולפעמים נפסק גם הקשר עם יחידות הארטילריה ועם הנשק התומך, שסייעו לנו באופן ישיר. הדבר אינו לפי התקנון אבל כזאת קורה לעתים קרובות בשטח הררי.

הדיביזיה שלנו היתה בפעולה רצופה כבר 12 יום מאז שהתקדמנו מקו "גוסטב" בהתקפה על קו "היטלר" (הערה: אלה הם שמות של המערך הקדמי והעיקרי של מערכת ההתגוננות הגרמנית באיטליה המרכזית).

השטח ההררי מקל על התגוננות-משחה בעמק. במשך עשרת הימים האלה, התבסס האויב תמיד על הר חדש, על ציר תנועתנו. רק הצלחנו לטפס על פסגה אחת וללכוד מוצב גרמני, מיד צץ קן מק"ב ומרגמות חדש, בהר אחר. כמה התפללנו כבר לעמק רחב! אולם שרשרת ההרים לא נפסקה.

פרק ב. מספר בחינות טקטיות

א. תכונות השטח מבחינה טקטית.

1. כל מה שנאמר מבחינה איסטרטגית ואופרטיבית על הגבלות התנועה והאטת הקצב, וכן פיצול הכוחות ע"י השטח ההררי, בהתקפה ובהגנה, — תוקפו יפה עוד יותר כשהמדובר הוא מבחינה טקטית; וביחוד, בהתחשב בעובדה שצוינה לעיל — שהיעדים הטקטיים נמצאים כמעט בשטח הגבוה בלבד, ולא בגיאות. נוסף על אלה, משפיעים על אורח-הלחימה הגורמים הבאים:
2. רבוי ההסתרות הטבעי, המאפשר מצד אחד תנועה במחסה, ולעומת זאת מגביל את הטווח היעיל של רוב כלי-הנשק וכן את אפשרויות התצפית.
3. בו בזמן, שהתצפית בטוחים-הקרובים הנה, כאמור, מוגבלת ברוב המקרים — מצויות בשטח הררי לעתים קרובות אפשרויות יוצאות-מגדר-הרגיל לתצפית לטוחים בינוניים ואף רחוקים. אפשר לאמור, איפוא, כי בדרך כלל מגביל הקרקע ההררי את יכולת-התצפית של חיל-הרגלים — ומגדיל את זו של חיל-התותחנים.

4. השטח ההררי מקשה על תנאי-הקשר, הן הקוי, הן האלחוט, והן על תנועת רצים. לאיתות-ראיה ישנו, איפוא, בתנאים אלה ערך גדול יותר מאשר בשטח המישורי.
5. מזג האויר, המשתנה בשטח הררי, לעתים קרובות, הוא גורם בעל השפעה טקטית מרובה.

ב. השימוש בחילות.

מהעקרונות האיסטרטגיים והאופרטיביים, ומהשפעה הטקטית של פני הקרקע, נובעות המסקנות הבאות בענין שימוש בחילות, מבנם, ותכונותיהם.

1. חיל-הרגלים.

חיל זה, בתנאים נורמליים, הנו אחת מזרועות-הקרב העיקריות בשטח הררי, ובו מותנית פעולתם של כל החילות האחרים. למען יוכל לפעול בשטח הררי ביעילות, חייב חיל-הרגלים לפתח את התכונות הבאות: יכולת-מסע בכל צורות השטח ההררי, ללא תלות בדרכים ובאמצעי-תובלה ממו-

בשורה ארוכה גלויה, עשה אותנו למחוסרי אונים פחות או יותר ברגע ההתקלות, והגדוד רותק למקומו, כשכל אחד מנסה למצוא לו מחסה בגדר האפשר.

פתיחת ציר תנועה רק ע"י איגוף עמוק של המשלטי-החוסם של האויב.

מחלקתי קיבלה את הפקודה שציפינו לה. המ"פ הורה לה להתקדם במדרון התלול בצד השמאלי של המוצב הגרמני, ומחלקת החוד תתן לנו חיפוי-אש.

לא תמיד אפשר לארגן סיוע ארטילרי יעיל בשטח הררי.

בינתיים, פתחו גם מקלעים קלים ובינוניים גרמניים באש מאוכף בין שני הרים. גילינו את מקומם של חמישה מהם, וניסינו לכוון אש תותחים עליהם. אולם הארטילריה הודיעה לנו שמחמת פני השטח דרושות להם שעות אחדות על מנת לארגן תכנית אש לכך. על כן פקד עלינו המ"פ לתקוף בלי סיוע ארטילרי.

פני הקרקע ההרריים לא תמיד הם לטובת המתגונן; השטח-המתמספיע לתוקף תקיף בדעתו ומאומן.

חשבתי שמחלקתי הולכת לאיבוד-מדעת, אולם התברר שיכולנו להתקדם בצלע ההר בהסתר עד אשר הגענו לטוח-הסתערות של קני-המקלעים של האויב, ועלה בידינו

לחסלם בקרב רימונים. באין התנגדות לפנינו, טיפסנו הלאה לפסגת ההר.

קשיי הקשר בשל האויר ההררי.

כשהתקרבו לפסגה, (הנוף שלפנינו נתגלה לעין), זרק הקשר שלי את מכשירו SCR 356 כי ידע מנסיון ששטח כזה יחסום את כל ערוצי הקשר. אמנם אחר כך הוא קילל את עצמו ואני הסכמתי לו בכל לבי. מה שעלינו גבוה יותר, קשתה עלינו הנשימה כי האויר היה לקלוש יותר. כאשר הגענו לפסגה, לא רק שאנשי היו רצוצים לגמרי, אלא התברר לי שהפסדתי כל מגע עם יחידתי.

החלטת המפקד.

כאשר נוכחתי לדעת שבאגפי לא נמצאות אותן המחלקות שהיו צריכות להתקדם בתיאום אתנו ושאין לי קשר עם המ"פ שלי, בדקתי את המפה, וראיתי שאנו נמצאים במרחק קטן ביחס מהכביש הראשי. מהעדר הוראות אחרות, החלטתי להתארגן על צלע הר השולטת על הכביש.

כדידות של יחידה קטנה בהרים — חזיון לא-בלתי-רגיל; אולם יזמת המפקד יכולה להפיק תועלת גם ממצב זה.

ברגע שירדנו למקום שאליו נתכונתי, ראינו מכוניות גרמניות במרחק של 800 מ' בערך, על הכביש תחתנו. בלי לחכות לפקודה, תפס אחד מהמקלעים שלי עמדה

נעים — ויכולת לחימה בכולי הנשק הקלים והבינוניים של עצמו, (וביחוד, באלה בעלי מסלול-תעופה גבוה) עד לרמה אשר תאפשר לפרקים ויתור על סיוע בנשק כבד, שלפעמים קשה לארגנו בשטח הררי. פני-השטח ההררי גורמים לפיצול בתנועה ובלחימה לא רק ברמה האיסטרטגית והאופרטיבית אלא גם ברמה הטקטית. על-כן נפתחות בהתקפה אפשרויות רבות לתכסיסי הסתננות; בהגנה — גדול הערך של החזקה בכל משלט בודד ושל ניצול כל יתרונות הקרקע לתצפית-אש ולמחסה — בהתחשב עם חוסר-הרציפות, המציין בדרך-כלל מערכי-התגוננות שבשטח הררי.

מכאן — גדלה חשיבותה של יחידת-הרגלים הטקטית הקטנה, החל מפלוגה והלוך וירוד, עד לכיתה; ומכאן גם האפשרויות (ולעתים קרובות — אף ההכרח) להטיל על יחידות כאלו תפקידים עצמאיים-למדי, בכל אורחי-הקרב.

העצמאות היחסית של גופי-רגלים טקטיים קטנים מחייבים, מצדה, ציוות מפוצל יותר של אמצעי הלחימה והאמצעים הלוגיסטיים. ולעתים קרובות יוקצב לפלוגה, ואף למחלקה — הן בהתקפה והן בהגנה — נשק מסייע בינוני, ובהתאם לתנאים נשק נ.ט. וכן תהיה היחידה הטקטית היסודית במלחמת-הרים, צות-הקרב הגדודי, שבו

יסופחו אל חיל-רגלים לעתים קרובות מרגמות כבדות, יחידות הנדסה ואף ארטילריה.

את גבול עצמאותו של צות-הקרב הרגלי באשר לאמצעי-לחימה, יקבע בשטח הררי, עוד יותר מאשר בשטחים אחרים, הגבול של היכולת הלו-גיסטית; בעיקר — לגבי הספקת התחמושת; וכן תחום יכולת אמצעי התובלה הבלתי ממונעים המצויים. כן ייקבע אחוז הציוות — בין יחידות-הרגלים לאמצעי-אש נוספים וכבדים יותר — ע"י ההגבלות שאלה האחרונים מטילים על ניידותן של היחידות. ולא אחת ינתר חיל-הרגלים, הפועל בשטח הררי, על עצמת-אש מוגברת, למען יכולת-תנועה גדולה יותר. הרמה הגופנית של חיל-הרגלים הנה, לאור עובדות אלו, גורם ממדרגה ראשונה במלחמת-הרים. הצחותיהם של הרגלים הגרמניים בחזית האיטלקית במלחמת-העולם הראשונה, של הרגלים הבריטיים וההודיים — בקרבותיהם בהרי יהודה ב'18-1917, ההצלחות של הצבא העממי בשלבים הראשונים של מלחמת-קוריאה ושל הרגלים של הצבא האמריקאי — בשלבים המאוחרים יותר; כל אלה היו מותנים לא-מעט ביכולת נשיאת הנשק הבינוני והתחמושת

לכל היחידה, צרור מהתת-מקלע שלי. אמנם, קטן היה מספרנו, אבל בהיותנו מצוידים בשלושה מקלעים קלים ובתת-מקלעים ורובים חצי אוטומטיים לרוב, היה כוח הלחימה שלנו גדול.

המכונית הראשונה היתה כמעט מולי כאשר יריתי צרור על תאו של הנהג, ואחר כך פתח המארב באש בכל מה שנמצא בידו.

החזקנו בחסימה במשך תקופה שנראתה לנו כאיך סופית. כלי רכב רבים עברו וכולם ספגו מכות אש הזקות; רק לאמבולנס אחד הרשינו לעבור ללא פגיעה. לקחנו שבויים רבים שיצאו מהמכוניות ההרוסות והייתי צריך להפקיד עליהם משמר. שיגרתי גם פטרול לעורף ופטרולים לאגפים, על מנת לחפש מגע עם כוחותינו. כל זה, צמצם, כמובן, את כוחנו.

הייתי לכן, מצד אחד, שמח שחזרו הפטרולים, מצד שני, הודעתם שהם לא מצאו אף איש מאנשינו, הדהימה אותי. החזקנו במארבנו על הכביש הראשי כבר כמה שעות ללא מגע אחר אלא עם האויב. היו לנו כבר 20 שבויים, מהם כמה פצועים קשה והרוגי האויב נערמו כבר ערימה בין המכוניות הבוערות אשר היו מונחות לאורך הכביש ולרגלי

והוריק כמה מחסנאות על כלי הרכב. לא רציתי להאמין לעיני כשראיתי את אחת המכוניות מתפוצצת ומתדרדרת מעל למדרון לתוך ואדי, ואתה כיתה שלמה מאנשי האויב. הצלחה זו דירבנה אותנו ורצנו לקצה המדרון אשר שלט יפה על הכביש. ספרתי את אנשי והתברר שמשתי מחלקות שעמדו לפקודתי בתחילת הפעולה לא היו אתי אלא 18 איש, ולא ידעתי היכן האחרים. אמנם, בתחילת ההתקדמות שלחתי זוג לכל אגף, על מנת לשמור על המגע. אך עתה היה ברור לי, שאין לנו יותר אגפים ועורף ושאו הננו לבדנו לחלוטין.

המארב החוסם ותוצאותיו.

מכוניות אחרות עברו על הכביש והתכונו לקראתן. שלחתי כיתה למדרון בצד שני של הכביש ונערכנו במקובץ על מנת להשיג את הריכוז המכסימלי של האש. הצלחנו להכין מארב לדוגמא כאשר עברה המכונית הראשונה, מלאה חיילים גרמנים. הוצאתי תצפיות בעמדות נמוכות שלנו, אשר תוכלנה לראות קטע גדול של הכביש, ולהודיע את כל תנועה שעברה עליו. לי היה קשר-עין עם התצפיות האלה ואני מצדי קבעתי כסימן לפתיחת אש

והמוזן, לכמה ימי קרב, של האיש עצמו, תוך כדי מסעות ממושכים, ללא כל אמצעי-תובלה אחר.

2. חיל-שריון וגייסות ממונעים.

אין הגירסה ש"שטח הררי מונע הפעלת חיל-שריון" עומדת בפני מציאות הקרב. בענין זה מן הראוי לציין את התקנון הסובייטי, האומר: אין קרקע טוב או רע לשריון; כל שטח שבו הוחלט להפעיל טנקים — צריכים הם ויכולים לפעול בו. וכבר צוין כאן, שגם בשטח הררי אין לעתים קרובות להעלות על הדעת הכרעה אופרטיבית בלי ההפעלה של פורמציות משוריינות וממונעות.

כמובן, שמבחינה טקטית יהיו בשטח ההררי אורח-לחימתו של חיל-שריון אחרים ושונים מבשטח המישורי. הוא לא יפעל ביחידות גדולות ומקובצות, אלא בצוות-קרב שבהם אחוז הרגלים יעלה בהרבה על זה של כלי-הרכב המשוריינים — בין השאר, כדי שיובטחו אלה בפני מארבים אנטי-טנקיים, שקל כל-כך להציבם בארץ-הרים. שיתוף פעולה הדוק בין שריון לרגלים יהיה הכרחי במיוחד שעה שחסרים שטחים משוריינים נרחבים יותר כל שהם, בתוך ארץ-ההרים, לפעולתו של הראשון — והוא ירותק, כפי שזה קורה לעתים כה קרובות, אל כבישי ההרים בלבד. במקרה זה, לא יספיק הדבר שחיל-הרגלים יבטיח את אגפי תנועתו של השריון, וילכוד את המש-

לטים המאיימים עליה; אלא, היות וברוב המקרים צירי-התנועה הם מטרות הנתונות במיוחד להרעשה ארטילרית והפצצה מן האויר, תחייב הפעלת השריון בשטח-הררי גם שיתוף-פעולה הדוק עם חיל-התחנות והחיל-האויר.

כן יכולות יחידות ממוכנות קלות (כ"ג'יפים") למלא תפקידים חשובים כגון, סיורים, פשיטות, ולפעמים גם הסתננויות בתוך פריצות-מערך-אויב, בשיתוף עם חילות אחרים או אף בלעדם.

3. חיל תותחנים.

הפעלת חיל זה מושפעת ע"י התכונות המיוחדות של השטח ההררי; ובעיקר — מבחינת סוגי הכלים וסוגי האש, אופן הניידות, שיטות התצפית והקושי באספקת התחנות.

מובן מאליו שלכלים בעלי מסלול-תעופה גבוה, יש יתרון ידוע על אלה בעלי מסלול-תעופה השטוח; וזאת — הן בהתקפה והן בהגנה. בראשונה מצורות-קרב אלו עולה, עוד יותר מאשר בשטח המישורי, חשיבותם של "ריכוזי-אש" מכינים, קצרים ומדויקים, ושל סיוע אש צמוד לצוותת-הקרב התוקפים, עד הטוח הקרוב ביותר — לעומת הכנה-ארטילרית שגרתית וארוכה. דבר זה נובע מגורמים שכבר צוינו לעיל: —

הנסיגה.

החושך התקרב והתלבטתי מה לעשות. אולם האויב החליט בשבילי. הופיעו משוריינים והטיחו אש מק"בים לשני צדי הכביש. אמנם הם לא גרמו לנו אבידות, אולם החלטתי לסגת חזרה מעל ההר. פקדתי להשאיר את השבויים הפצועים קשה ליד הכביש כי מספר השבויים הבלתי-נפגעים עלה כבר בעצמתו על יחידתי.

הלילה מסייע באופן מיוחד ליחידה קטנה בשטח הררי.

עדיין לא התקדמנו יותר מ-500 מ' כששמעתי רעש של צעדי מסע על הכביש. הוריתי לאנשי לתפוס מחסה במדרון ההר, והודות לחושך, היינו בטוחים מפני גילוי. שררה דממת-מות והודעתי לשבויים שנהרוג את כולם אם יוציאו הגה. רעש המסע על הכביש נמשך ללא הפוגה. הערכתתי שעובר לפחות גדוד, ורק אז נוכחתי כמה נכונה היתה החלטתי לסגת.

קשיי התאמצות בהרים בלילה.

הלילה עבר עלינו כחלום מבעית. היינו צריכים להשאיר

שבויים ופצועים נוספים. שעות טיפסנו על המדרון החשוך, וניסינו לחזור לנקודת-המוצא שלנו.

שעות אחרי שעות הבקענו לנו דרך בצמחית-ההר אולם לא היה נראה שום שביל ובלילה החשוך לא יכולתי להבחין בשום עצם להתמצאות; וסימן הכיוון היחידי שלנו היה קו הרקיע. למרות שהיינו רוצים עד מות, המשכנו לכת ולא חשבנו אפילו על אוכל ומים. כלנו מתנו לישון ושקלתי כבר בדעתי האם לא לעשות חניה עד אור השחר. פתאום שמעתי מישהו קורא בשמי. היה זה קול של מ"מ אחר והתברר שהוא נשלח עם מחלקתו לחפש אחרינו. הדבר יצק בנו כוח מחודש. ובדרך חזרה עלה בידינו אפילו לכבוש עוד קן מקלעים של האויב, שעברנו על פניו בהתקפת אחה"צ הקודם. הצלחנו להעביר את כל שבויינו למוצב הפיקוד של הגדוד, ושמחנו לקראת ארוחת הערב והשינה הצפויות לנו. אולם כשישבנו לאכול קיבלנו פקודה להעריך להתקפה ב-07.00 על הר חדש. לאכול אכלנו כבר בהליכה ואינני זוכר מתי ישנו...

*

תמיד היה לפנינו עוד הר אחד נוסף.

ריבוי המחסה וההסואה המצויים בשטח; וכן מהיכולת שבידי היריב לחצוב לו בתוך סלעי ההרים ביצורים, שבהם אף אש-ממושכת, המפורת על מרחב גדול, ואפילו כמותה גדולה — אין באפשרותה לפגוע; ורק קליעה מדויקת, אחרי הכרת המטרה באופן ודאי ומפורש ותוך הכנת תחמושת בעלת-מרעומי-השהיה עלולה לזעזע אותם. סוג-אש שיש לו ערך מיוחד בשטח-הררי הוא אש הטרדה, בטנחים בינוניים וארוכים, על צירי-התנועה שבעורף האויב; ובאופן מיוחד — על מיצרים, מעברים, גשרים וכדומה; והוא הדין לגבי מקומות העשויים לשמש מחסה להערכות ריכוזים. העיקר בהטרדה הארטילרית בשטח ההררי הוא רציפותה והתמדתה.

מחמת הצורך, הן בהתקפה והן בהגנה, לבנות צוות-קרב מעורבים ולהעמיד לרשותם הישירה את כלי-הסיוע הנחוצים להם, כפי שכבר הוסבר לעיל — ומחמת קשי התצפית והנהלת-האש בשטח ההררי, שעוד ידובר עליו להלן — הכרחי, שכל ארטילרית-השדה תהא ניידת-בשטח, ללא כל ריתוקי-לדרכים. כלומר, היא חייבת להיות נישאת על גבי פרדות, ודבר זה תקפו יפה כמובן גם לגבי המרגמות הכבדות והבינוניות. הכרח זה נובע מכך, שארטי-לרית-השדה, שעמדות האש שלה צמודות לדרכים, תהיה מטרה מצוינת לאש אנטי-סוללתית, ללא כל אפשרות להחליף, במהירות, את עמדותיה.

לעומת זאת, אפשר לה לארטילרית בינונית, משום טוחיה הגדולים, ועל-כן ריחוקה מן הקוים הקדמיים, להיות ממונעת — וצמודה אל צירי-התנועה המפותחים, מבלי שתסכן, או תכבול, את עצמה יתר-על-המידה. כבר הודגש כאן, שבשטח ההררי משמשות לסירוגין נקודות תצפית השולטות על מרחק רב מאוד — כאלו, שנגזרה עליהן הגבלה חמורה של שדה-הראיה. על חיל-התותחנים להתאים את עצמו לתנאים משתנים אלה; כך, שלפרקים תופעלנה יחידות-אש רבות מאוד במ-רוכז, ע"י מרכז אחד; ולפעמים יהיה ניהול-אש אפשרי רק בדרך של פיצול מכסימלי של יחידות-הסיוע, לפי צוטי-קרב, וכפיפותן הישירה לאלו האחרונות — או על ידי ריבוי גדול של קת"ק"ים ובנד"ים אשר עם היחידות הקדמיות — או ע"י שני האמצעים האלה גם יחד. יש גם צורך להביא בחשבון את ההגבלות החלות לעתים קרובות בשטח-ההררי על תצפית-אווירית, וכן על מתן-אש יעיל בעזרת מפה. בשטח-ההר, עוד יותר משבשטח-מישור, יש ערך

גדול לקביעת מאמץ-עיקרי ארטילרי, הן להתקפה והן להגנה; וזאת, בעיקר, בשל מעוטם של צירי-תנועה אופרטיביים, או בשל הגבלות התנועה הטקטית, שכבר דובר עליהם לעיל. ומובן הדבר, שהמאמץ-העיקרי באשר למתן-אש מצריך גם קביעת מאמץ-עיקרי באשר לתחמושת; כלומר, הקצבה גדולה, או אף „בלתי-מוגבלת“, בנקודת-הכובד — וצמצום קפדני של השימוש בתחמושת בכל הגזרות „השניות-במעלה“. בניגוד למקובל בשטח מישורי, חייבת כאן ארטילרית-השדה (ואף ארטילרית-בינונית) להיות מאורגנת לקראת התקפות-הסתננות אשר יכולות להתרחש אפילו במרחק רב מן הקוים הקדמיים. כך הורה לקח קרבות-איטליה, ובעיקר — זה של קרבות-קוריאנה.

4. חיל הנרפה.

בשטח הררי רבים מאוד תפקידיו של חיל זה, כמעט כל פעולת התקפה, בעלת היקף גדול יותר, מחייבת עבודות בקנה-מידה רחב בתיקוני דרכים, התגברות על מחסומים וחבלות-האויב, פיתוח נתיבי-תנועה חדשים. הניצול הנכון של חיל זה לקראת תפקידים אלה — הוא אשר מעלה את הניידות-הטקטית — ולפעמים — אף את הניידות-האופרטיבית, של ההתקפה בארץ-הרים.

לעומת זאת, בהגנה יכול חיל-ההנדסה, ע"י פיצוצים אחדים מתוכננים-היטב בצירי-התנועה וע"י חבלות בגשרים, ע"י הנחת מוקשים בגיאות, לחזק בהרבה את תכונותיו הטבעיות של השטח, ולהגדיל את יכולת-ההתגוננות אפילו של כוח קטן. כן אינן ניתנות לבצוע בלי עזרה רבה מצד חיל-ההנדסה, רוב פעולות הביצור בשטח ההררי, המצריכות לרוב מלאכת חיצוב ופיצוצים.

5. חיל הקשר.

כאמור, מגדיל השטח ההררי בהרבה את הצורך במערכת-הקשר, הקוי והאלחוטי גם יחד; על כך אפשר להתגבר רק ע"י ריבוי הקצאת מכשירי-אלחוט קטנים (עד מחלקה, ולפעמים אפילו עד כיתה), וכן ע"י פיתוח-יתר של איתות-הראיה וע"י שימוש מוגבר ברצים.

6. חיל-האוויר.

תנאי מזג-האוויר והראות שבשטח-ההר גורמים הפרעות לא-מעטות לפעולות האוויריה. על אף זאת

עשוי שימוש נכון בחיל זה להיות מכריע גם בשטח ההררי, הן מבחינה טקטית והן מבחינה אופרטיבית.

מפציצי צלילה ואוירונגי-קרוב מצר ידים-ברקטות, עשויים במידה רבה למלא את המקום של הסיוע-הארטילרי, במקרים בהם נתקל זה בקשיים מבחינת תצפית או ניידות. אוירונים מסוגים אלה יכולים להיות מופעלים בדיוק רב-ביחס, ובטוח קצר מאוד מחילות-הקרקע הידידותיים, ע"י הכוונה אלחוטית ועל-ידי פיתוח שיטות-קישור יעילות ומפורטות ("אוירונגיוון"; ריבוי בקציני-קישור של חיל-האויר עם היחידות הטקטיות הקטנות; וכדומה). דבר זה הוכיח במיוחד חיל-האויר האמריקאי בקוריאה.

עם זאת, מוגבל מאוד בשטח ההררי ערכן של הפצצות ע"י מפציצים בינוניים וכבדים — כפי שהתברר כבר במערכות קאסינו.

לעומת זאת, עשויים מטוסי-קרוב ו"מפציצי-קרוב" להשיג תוצאות טקטיות, ואף אופרטיביות, חשובות, ולעתים אפילו מכריעות, באם מופעלים הם במספר גדול לאו דוקא נגד הגייסות-הפועלים של האויב אלא נגד עורקי התחבורה והאספקה שלו לא זו בלבד שיכולים הם לצמצם כל תנועה מבצעית ולוגיסטיות של הצד שמנגד — ולהעמידה על שעות הלילה בלבד, אלא שיש ועולה בידם אף לשלול ממנו כמעט לגמרי את חופש הפעולה האופרטיבית. (לקח איטליה וקוריאה).

אוירונגי-תצפית, שביכולתם להנמיך-טוס והם נועדו לסיור ולכיוון האש-הארטילרית והפצצה-מהאויר, חשיבותם רבה במיוחד בשטח ההררי; הגם שלרוב יכולים הם לפעול רק תוך כדי הבטחה ע"י מטוסי-קרוב — או בהעדרו של כוח-אויר אויב.

הליקופטרים — הפהם המתאימים במיוחד למלחמת-הרים; גם לתפקידים טקטיים וגם לתפקידים לוגיסטיים.

7. צנחנים.

אמנם מצויות בהרים רק אפשרויות מעטות בלבד לנחיתות גדולות מן האויר; אך, לעומת זאת, שימוש שית כאן ביותר הצנחתם של יחידות קטנות. הן יכולות להשתלט על מעברים חשובים, ללכוד בתאום עם גוף-הצבא התוקף על-פני-הקרקע — גבעות

חולשות; כן עשויות הן לבצע — ביעילות מרובה, משימות של מלחמה-זעירה: הטרדות וחבלות בעורף האויב; ולפעולות כאלו יכולות להיות בשטח הררי תוצאות מרחיקות-לכת מאשר בשטח מישורי.

8. בעיות לוגיסטיות — על רמה טקטית.

כעקרון ראשון, שהוא בגדר "בל יעבור", למערכת הלוגיסטית-הטקטית בשטח הררי יש לקבוע: אי-תלות גמורה בדרכים מפותחות; הוה אומר — ביסוסה על תובלה על גבי פרידות, או ע"י סבלים בלבד. זלזול בעקרון זה יהיה לבלם חמור-ביותר ליכולת-הביצוע הטקטית (ולפעמים — האופרטיבית) של הגייסות. העקרון השני שיש לשמור עליו בשטח הררי הוא — העצמאות הלוגיסטית, המכסימלית, אף של היחידות הטקטיות הקטנות. ככל שתרבה עצמאות זאת — כן תוגבר יעילותן המבצעית, ובעיקר בהתקפה (הגדלת טוח הפעולה ומהירותה, הגדלת יכולת התמרון).

העצמאות הלוגיסטית של היחידות הטקטיות הקטנות מותנית בשורת גורמים ארגוניים, גורמי-אימון וגם גורמים השייכים לתחום הציוד. החשובים שבהם:

הקצאה מתאימה של בהמות-משא; ציוד מתאים לנשיאת-משא ע"י כוח-אדם; הכשרת כוח-האדם לנשיאת משאות אלה; אריזה מתאימה, הן של המזון והן של התחמושת, בצורה המאפשרת להוביל כמות גדולה-ככל-שניתן של אמצעי-לחימה ומחיה ע"י הלוחמים עצמם; מזון ותלבושת שהותאמו במיוחד לתנאי-ההר ולאקלים השורר בו; וכיוב"ז.

השימוש בהליקופטרים, וכן פיתוחם של שדות-העופה קטנים, בתוך גיאיות, לאוירונגים-קלים עשויים להקל בהרבה על מערכת הלוגיסטית-הטקטית; ובעיקר יש באלה כדי לסייע לפתרון אחת הבעיות הכאובות ביותר, שהיא לוגיסטית ומבצעית גם יחד — בעית פינוי פצועים, תוך שמירה על חייהם ובריאותם של חיילים שנפגעו, ועם זאת תוך הסכון בכוח-האדם, כי בהעדר אפשרות לפינוי בדרך-האויר, הרי כוח-האדם (קרי — חיילים מסוגלים-לקרב) הרי כמעט האמצעי היחיד להובלת פצועים — ולרוב מפחית הדבר באופן חמור את מצבת-הלוחמים של צותי-הקרוב הקדמיים.

— — — ההרים — אפשר לומר כי הסיבה אשר יכתיבו, על-בלי-פנים בעתיד הקרוב, את קווי ההגנה האימטרטגיים הראשיים ואת אזורי-הבצרון העיקריים שיש להחזיק בהם, בזירת המבצעים האירופאיות." קפיטן ר. גאלה, צבא-צרפת, ב"ההר והאיסטרטגיה".

פרק ג. השפעת השטח ההררי על צורות הקרב

1. תנועה והבטחה.

רכסים ושלוחות, תוך שימוש בחלקיהם העליונים בלבד לצורך מסתור (דהיינו, לא בקרה-קרקע) ולא בגיאות או על פני המדרונות המצריכים הבטחה מכל-עבר; דבר שעל-פירוב יש בו כדי להוציא את היחידה המתנועעת מתחום תצפיתו של האויב, ולשמור עליה מפני מארבים והתנגשויות-פתע — וזאת, כאמור, מבלי שיהיה צורך להפריש פלגות-מבטיחות (בעיקר — באגפיה של השדירה). החסרון שבאורח-הבטחה זה הרי הוא המאמץ הגופני שהיא מטילה על כלל היחידה; מאמץ, אשר בדרך-ההבטחה הראשונה אינו נופל אלא על חלק ממנה בלבד. וכן — הקשיים המוגברים של הדרך, ומתוך כך הקצב האטי-יותר של התנועה. תהיה דרך-ההבטחה כאשר תהא, הרי כל תנועה מבצעית של יחידה, בין ביום ובין בלילה, מבוצעת ב„קפיצות“ טקטיות, כשהיא תופסת ובו-דקת, בזה אחר זה, את העצמים הקריטיים שבדרכה: מעברים, מיצרים, גבעות-חולשות וכדומה.

(7) תנועות מבצעיות בארץ-ההרים מצריכות חניות תכופות יותר מבמישור, וגם הללו הייבות להיות, כדבר של קבע מובטחות. — אם כי ברוב המקרים אין צורך בהוצאת פלגות מיוחדות, אלא אפשר להסתפק בתפיסת מספר נקודות-תצפית שולטות מסביב לחניה.

2. סיור.

(1) בהר, עוד יותר מבמישור; פעולת-סיור מתמדת הנה ההקדמה (ואף הליווי) לכל צורת-קרב; וזאת, מחמת המסתור שיש והנו בו — והוא מכסה אזי את תנועת ההיערכות של האויב והסידורים הטקטיים האחרים שלו, ומגדיל את יכולתו של זה ליזמה-מפתיעה.

(2) יכולתו של הסיור-האגרי הנה מוגבלת בשטח הררי, בדרך כלל, לתנועות אופרטיביות ולוגיסטיות על עורקיה-התחבורה העיקריים. לכן, פעולת הסיור-הטקטי בשטח ההררי העיקרי הוא סיור-קרקע; הלז מבוצע בשלוש דרכים ראשיות: תצפית, פטרולי-סיור, וסיורים-אלימים.

(3) אפשרויות התצפית בשטח הררי, כפי שכבר צוינו, הן עפ"י גדולות — בתנאי, שיבחרו לכך בעמדות היעילות ביותר הן בגובה (לתצפית-מרחקים) והן לשליטת-תצפית על שטחים-מתים; ושעבודת התצפית תנוהל ללא-הפוגה, וע"י אנשים

(1) הגבלת התנועה-הממונעת ל„צירים“ מועטים באופן יחסי; העובדה, שצירים אלה, ברוב המקרים, עלולים לשמש מטרות-ברורות לאוירה-טקטית ולאש-מטרידה של הארטילריה הבינונית והכבדה; וכן סכנת הסתנוויות ומארבים — מכל הדברים האלה נובעת מסקנה: בשטח ההררי מתחילה כל תנועה של גייסות או שירותים לקבל אופי מבצעי במרחק רב יותר מאחורי החזית מכפי שיקרה בשטח מישור: (2) מן הרגע שהתנועה לובשת אופי מבצעי מתחילים, ברוב המקרים, לבצעה ברגל, לא לאורך הכבישים אלא בדרכי-עקיפה הרריים, שבילים, וגם ללא-דרך.

(3) מחמת הקושי להתפרס בשטח הררי, במהירות וביעילות, מהמבנה של שדרת-מסע חייב מבנה-המסע של כל יחידה להיות כזה אשר יאפשר את המעבר למבנה-טקטי ללא „הפוגה“ ממושכת.

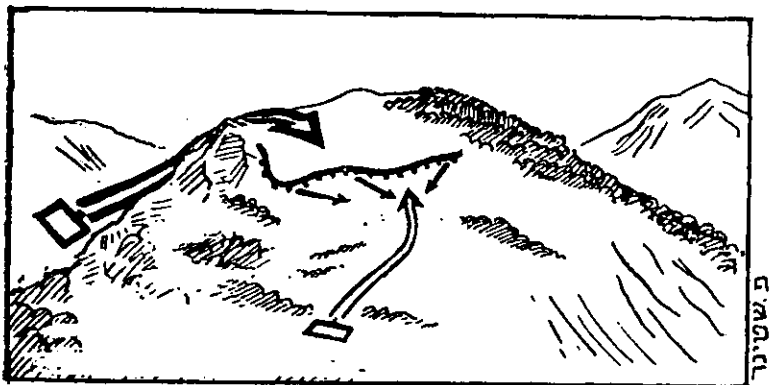
(4) האפשרויות הרבות אשר נותנת ארץ-ההרים לתצפיתו של האויב, לעריכת מארבים, התנפלויות-פתע והסתנוויות — קובעות ממילא, שכמעט כל מסע של יחידה והחל במרחק מסוים מהחזית, יהיה מסע מובטח.

(5) שדרות-מסע ארוכות, הנעות ברגל, מהוות מטרות טובות לפעולה אויבת מהאוויר והקרקע. על כן מתפצלות יחידות טקטיות גדולות-יותר לגופי-משנה, שכל אחד מהם ינוע לחוד; ולעתים קרובות יפרידו במסע מפוצל כזה עצמים שונים שבשטח בין יחידות-המשנה, באופן שהאחת לא תוכל לסייע לשניה. ולפיכך צריכה כל אחת מהן לדאוג להבטחתה היא.

(6) הבטחת המסע ניתנת לביצוע בשני אופנים. את אורח-ההבטחה הראשון מקיימים באמצעות מבנה: הוצאת פלגות-הבטחה קדמיות, אגפיות, וברוב המקרים — גם עורפיות. בדרך-הבטחה זו משתמשת בדרך כלל יחידה שעה שהנה נעה בגאיות. חסרונה טמון בצורך להפריש כוחות גיכרים-יחסית וכן בבעיות הקשר אל פלגות-ההבטחה, החל-פתן וכדומה. האורח השני הריהו הבטחה ע"י כיוון-המסע: כלומר, בחירת ציר-התנועה, ככל האפשר בסמוך אל קויה-הרכס ו„חוט-השדרה“ של

של האויב. הקרבות באיטליה ובקוריאה הוכיחו למכביר, שמתגונן שהוסיף להחזיק במדרונות — יהיה ביכולתו לשים-לאל אף את הכיבוש של הפסגה, ולאליץ את התוקף לסגת מן היעד — דבר, אשר יעלה לו בקרבות רבים.

לכן, לאחר שהוחלט על היעד בעצמו, בין אם זה „משלט-מפתח” ואם לאו יש לערוך את תכנית ההתקפה אשר תאפשר תפיסה מוחלטת של המשלט על כל חלקיו.

מרשם סכימטי (לציון מגמות-עקרונות — לא מצבים-טקטיים!)

אורח-התקפה על עמדות בהרים: התקפת-ריתוק — בדרכי-הגישה הקלות; התמרון המכריע — דרך שטח הנראה כ„מוגן-מאליו” (כאן — בשל תלילותו).

(2) המאמץ העיקרי. כפי שכבר צוינו, גותן השטח הררי — יותר מסוגי-קרקע אחרים — לתוקף את האפשרות לניצול עיקרון ההפתעה. לכן ישאף הוא (אם כי לא תמיד יהיה הדבר אפשרי לו) לקבוע את המאמץ-העיקרי או בצורת איגוף עמוק, המבודד ומנתק את המשלט (ובפרט דרך שטח שהאויב רואה אותו כמוגן-מאליו, בשל קושיו) — או בצורת הסתננות בשטח-מת, דרך פרצות במערך בכל מקרה, עד כמה שזה ניתן במסיבות הקיימות בפועל, התוקף ישאף להשיג את ביצוע המאמץ העיקרי קודם כל ע”י תמרון מאומץ; ורק במדרגה שניה — ע”י עדיפות בעצמה ובאש — עדיפות, אשר בשטח הררי לא תמיד אפשר להשיגה-בפועל בנקודת-המגע הנדרשת.

(3) הטעיה.

משום היתרונות הטבעיים שנותן השטח ההררי להגנה טקטית, הכרחי יותר להסיח את תשומת הלב של האויב ולגרום לשיבוש-ארגונה של תכנית-האש שלו ע”י ריבוי בהטעיות — הן ע”י אש והן ע”י התקפות-מטעות. הללו עשויות לפעמים להוות חיפוי יעיל יותר למאמץ-העיקרי האמתי אשר אפילו סיועו הישיר של נשק-כבד.

מאומנים. אולם, כפי שכבר נאמר, אפשרויות התצפית הן גדולות דוקא לטוחים רחוקים ובינוניים; כלומר, הן עשויות לגלות שינויים במערכת העמדות הכל-לית, מקומות הארטילריה וריכוזים של כוחות, אמצעי-לחימה ואספקה. אולם נבצר מהתצפית, ברוב המקרים, לעקוב אחרי תנועותיו של חיל-הרגלים היריב — אשר ביכולתו לנצל את אפשרויות ההסוואה הניתנות-מידי-השטח.

(4) פטרולי-סיוור תמידיים הנם הכרחיים, הן בהתקפה והן בהגנה. אשר לראשונה — רק על-ידם אפשר לגלות את מקומות-התורפה ואת הפרצות שבמערך האויב, אשר בלי גילויים המוקדם, קלושים בשטח ההררי עוד יותר מבשטח המישור הסיכויים למבצע-יזום מוצלח. ואילו בהתגוננות, משמשים פטרולי-סיוור כמיסוך יעיל של המערך, ושומרים בפני התקפות-הסתננות ובפני מכות-הפתעה של האויב. לכן הכרחי הוא, שבכל המצבים יבוצע הפיטרול, גם ביום וגם בלילה.

(5) סיוורים-אלימים — ובמיוחד, אם מבוצעים הם בשטח שהאויב חושב אותו למוגן ע”י עצם טיבו הקשה — עשויים לפעמים להשיג תוצאות מרחיקות-לכת, תוך כדי פעולות התקפה. הם עלולים לפתוח גישה בלתי-צפויה אל אגף האויב או אל עומק מערכו; וכל מפקד חייב להיות מוכן לניצול זריז של תוצאות כאלו של סיוורים-אלימים — ולפעמים אף יכון (או ישנה) את המאמץ-העיקרי לפיהן.

גם בהגנה נודעת לו לסיוורים-אלימים חיוניות, כאמצעי לגילוי תכניות האויב והיערכותו או להפרעתן.

3. התקפה.

(1) בחירת-היעד. בעריכת תכנית-התקפה בשטח הררי, נודעת לפעמים להערכה ובדיקה נכונות של הקרקע זכות-קדימה אף על פני התחשבות במערכו של האויב. היות ובהרים בנוי המערך-המתגונן על שרשרת של מוצבים החונים בגובה שונה, הרי שברוב המקרים מצוי משלט מפתח, שלכידתו עשויה לערער את כל יתר העמדות, הן לרוחב המערך והן לעומקו. אולם לפעמים ישנו צורך בתפיסת כמה משלטי-משנה, הנמוכים ממנו, על מנת לאפשר את הגישה אל עמדת-מפתח כזאת.

אמנם אין די בכך כי יקבע היעד-עצמו להתקפה; גם יעדי-המשנה חייבים להיות ברורים היטב. אם אמנם ברור הדבר, שכיבושו של משלט-הררי זהה עם כיבוש פסגתו — הרי אין בכ”ז הישג זה מכריע כלל וכלל באם נשאר אחד המדרונות בשליטתו

נותן השטח ההררי. (הוכחה לכך הם: בראש ובעיקר קרבות קאסינו, שבהם בוצעו ההכנות הארטילריות מדי פעם, ע"י כוח-ארטילרי בממדים של 1000—2500 קנים, תוך שיגור 200.000—300.000 פגזים וכן הכנות-אוויריות ע"י כמה מאות מפציצים-כבדים בבת-אחת — (והכל כמעט ללא-הועיל).

לעומת זאת, נודע בעת התקפה ערך רב לפעולה ארטילרית ואווירית במשימות אנטי-סולל-תיות; כי לקח הקרבות מראה, שעל פי רוב חיל-התותחנים של המתגונן הוא אשר שם-לאל את הצל-חותיו של חיל-הרגלים אשר לתוקף. אין זאת אומרת שהתקפה בשטח הררי יכולה לותר על הכנה ארטי-לרית ועל חיפוי-בנשק-כבד בתור שכאלה, אולם הצורה הנקוטה היא זו של ריכוזים קצרים, אך כבדים ומפתיעים, ושל ליווי הדוק, להתקדמות ההתקפה. על כן, „אגרוף“ של מרגמות כבדות ובינוניות, המור-צבות קרוב ככל האפשר אל קרה-התחלה של ההתקפה, והקשורות עם הכוח המסתער ע"י המספר הגדול ככל הניתן של באנדיים — הוא-הוא, ברוב המקרים, סיוע יעיל יותר להתקפה מזה שיכולים להגישו ארטילרית-השדה וארטילריה-בינונית ומפציצים-כבדים. וכבר עמדנו לעיל על האפשרויות הסיוע בשטח הררי מידי מפציצי-צלילה ואווירי קרב.

„הנשק הבינוני“, הנלווה אל גדודי-רגלים, (מק"בים; מרגמות בינוניות) תופס חלק נכבד בתכנית-האש של ההתקפה בשטח ההררי-המבוותר. לכלים אלה יש הזדמנויות רבות למתן יעיל של אש נישאת-תוצאות מעל-לראש הגייסות. אלא שתכנונו של שימוש זה חייב להגיע לידי השתלבות אורגנית עם הגורמים הטופוגרפיים הנתונים בנוף ההררי, וכהשלמה מכוונת לאלה. אף לשימוש בעשן, בכל צורותיו, יש ערך רב בתכנית-אשו של התוקף.

בהתחשב בקשיי אספקת התחמושת לנשק הכבד, צריך ליצור לפני כל התקפה מחסני תחמושת באזורים קדמיים (דבר, שלא תמיד הנו אפשרי: כי הוא עלול לעורר את תשומת לבו וחדשותיו של המתגונן) ולבסוף, גם בהתחשב בעובדה שלעתים קרובות נפסק דוקא ברגעים הקריטיים ביותר הקשר בין חיל-הרגלים התוקף לבין יחידות הסיוע, מצווים הגייסות-התוקפים בשטח הררי, עוד יותר מבסוגי-שטח אחרים, להשען בראש-וראשונה על נשקם-הקל שלהם.

(4) עצמת הכוח-התוקף והרכבו. בארץ-הרים, שלא כבשטח מישורי, לא-תמיד הנו הריבווי-במספר זהה עם עדיפות-במצי-אות. יחידה גדולה יותר, ונשק בינוני וכבד ביותר — פירושה: גם כובד-תנועה מוגבר, הפחתת יכולת-התמרון, קשיים בהספקת תחמושת תוך-כדי ההתקפה, ובאופן מיוחד — בשלב הקריטי ביותר, תוך-כדי ההתבססות ותיכף-ומיד לאחריה. על כן, לעתים קרובות, יחידה קטנה מאומנת-היטב, אפילו כשהיא מצוידת אך ורק בנשק קל — אולם לה תחמושת מספיקה ללחימה ממושכת — עשויה להשיג תוצאות מכריעות יותר מאשר גוף גדול ממנה ומסורבל ממנה — שכו-האש המוגדל שלו יש ונהפך לחולשה לוגיסטית.

כפי שכבר צוין, חיל-הרגלים הוא-הוא הנושא העיקרי של ההתקפה בשטח הררי. בו בזמן שלעתים קרובות אין פני-ההקרקע גורעים מחשיבותו האופ-רטיבית של חיל-השריון, באם יחידותיו מאוגדות, — ומהלכיו מתואמים — עם אלה של חיל-הרגלים — הרי יכולת הפעולה הטקטית של השריון בשטחי-הרים הנה מצומצמת.

לעתים יכולים טנקים להיות מופעלים ללכידת משלט, ביחידות קטנות (מחלקות, צמדים, וטנקים מבודדים) ובשיתוף פעולה הדוק עם חיל-הרגלים וחיל-המהנדסים אשר יצטרכו ל„נטרל“, את המארבים הנגד-טנקיים וחדות-המוקשים אשר בציר-התקדמותו של השריון. אם אמנם נקטו בכל הצעדים האלה, הרי יכולים טנקים להיות לתועלת בהתקפה בתפקיד של ארטילריה-ניידת — כלומר, ע"י אש בלבד — בו בזמן שחיל-הרגלים הוא המוסיף לשמש ברוב המקרים, ככוח-התמרון העיקרי. לעומת זאת, הרי כמעט כל צות-קרב תוקף חייב לכלול יחידה של חיל-הנדסה — לנוכח הצורך להתגבר על מיקוש, מכשולים וביצורים הבנויים בתוך הסלעים.

(5) תכנית האש. כפי שכבר צוין, תוצאותיה של הכנה ארטילרית ואווירית ארוכה הנו מוגבלות יותר בהרים מבמישור; וברוב המקרים אין הן משמשות אלא להזעיק לקראת ההתקפה הממששת-ובאה את חיל-הרגלים של המתגונן, מבלי שזועזע כלל — באם רק ניצל הוא כיאות את אפשרויות ההתבצרות והסוואה אשר

— — — במיצר-קאסארין שבמרכז-תוניסיה (פברואר 1943) ערך מפקד-רגימנט בלתי-מוכשר את גייסותיו לרוחבו של שער-המעבר, על פני תחתיתו של העמק — כאילו היה עליו לעצור בעד עדר-בקר. „בתפי“ ההרים החיוניות-להכרעה, שמשני עבריו של מעבר-קאסארין — הושארו ללא-הגנה; והגרמנים שטפו ועברו על פני מיצר-קאסארין...“

גנ' עומר נ. ברדלי, צבא-ארה"ב.

חיים, בקרבות בהרי-קטלוניה. ההיערכות הטפוסיית של רגימנט-רגלים בהתקפה היתה במקרים האמורים בערך זו: גל ראשון — פלוגה אחת או שתיים, שאומנו במיוחד ככוח לפריצה התחלית; גל שני — גדוד ל„הזנת“ ההתקפה ולהעמקת הפריצה; גל שלישי — גדוד אחד או שניים, להתבססות — ולהדיפת מכות-הנגד).

וזאת לזכור: — רק התוקף אשר מסוגל להזיך את ההתקפה ע"י רזרבות מהעומק, הוא אשר עלול להצליח בשטח הררי. אך אם, לעומת זאת, מוציא הוא את מרבית כוחותיו כבר בשלב ראשון ההתקפה — הרי שודאי כמעט, כי יבוא עד משבר.

(8) ההתבססות.

זהו השלב הקריטי ביותר של ההתקפה בשטח הררי — לנוכח קשיי פני-הקרקע, והעובדה כי לאחר כיבושו של יעד, נמצא הכוח-התוקף גם מותש יותר וגם מפוזר יותר מבשטח מישורי; וכן, ברוב המקרים, כבר הוציא את רוב תחמושתו.

כפי שעוד יצוין — יש להביא בחשבון, כשהמדובר הוא במערכת-הגנה מתוכננת, מכות-נגד מיידיות, מוכנות-מראש מצד המתגונן; ונוסף על כך, אש-ארטילרית, מתוכננת-ומטונחת-למפרע, על יעדים שנלכדו. על כן כה הכרחיים הם התארגנות שקודה, קפדנית ומהירה של היחידה-הכובשת בעצמה, להדיפת מכות-הנגד; ומאידך גיסא, הזרמה מהירה של רזרבות, תחמושת ואספקה, חידוש קו-הקשר שניתקו, וכן גם ארגונם, ע"י הפיקוד הגבוה יותר, של חיפוי-אש לעמדות החדשות ושל פעולה אנטי-סוללתית מוגברת; רק אלה — יש בהם כדי להבטיח את ההצלחה הסופית של ההתקפה. אם לא יהיו כל הגורמים הבאים-בחשבון מתכוננים במיוחד, ומראש, לעמידה בשלב ההתבססות — כי אז, לעתים מזומנות, נמצאים מבוזבזים מאמץ רב וקרבות גדולים, שהושקעו בשלב הראשון של ההתקפה.

(9) ניצול ההצלחה.

אף-על-פי שהשטח ההררי נותן כאמור, יותר מכל סוג-שטח אחר, אפשרויות מרובות למתגונן לפתח את מערכו לעומק, למנוע חדירות מכריעות ולסתום, ע"י פעולה נמרצת ותכניתית, פריצות התחליות — הרי, מאידך-גיסא, שימוש זריז ע"י התוקף בתוצאות לכידתו של משלט מסוים יש ועשוי הנו לזעזע את מערך ההתגוננות, או חלקים גדולים בו, ואף ניתן לעתים לפתחו עד כדי השגת הבקעה. הדרכים העיקריות לניצול ההצלחה יכולים להיות:

המקלעה-קל, המרגמה-הקלה, רימון-הרובה ואפילו הנשק האישי ורימון-היד — מתגלה, לעתים קרובות, כמשענת יציבה עוד יותר להתקפה מהסיוע של כלים כבדים יותר. כן רב בהרים במיוחד ערכו של נשק אנטי-טנקי קל — כגון ה„בזוקה“ — ושל זורק-הלהבות (ה„להביור“) המסייע להתגברות על „בונק-רים“ החצובים בתוך הסלעים.

(6) התקפות-לילה.

לא תמיד מסייע החושך להתגברות על הקשיים הנובעים מן ההתקפה בשטח הררי. תכונות פני-הקרקע יש והן גורמות, כפי שכבר צוין, לפיצול של יחידות, ולקשיים גדולים, בקיום הקשר והשליטה על הגייסות הפועלים. והרי כל החסרונות האלה, הלילה עוד מוסיף ומגבירם. יתר על כן, דוקא בשטח הררי ידאג במיוחד המתגונן לתאורה של דרכי-הגישה העיקריים — ולהצבת כלים לפעולה לפי קוים-קבור עים, כלפי השטחים המוארים. אי-לכך מבצע התוקף, ברוב המקרים, את מסעי-ההתקרבות ואת ההיערכות שלו בעוד לילה, — ואילו ההסתערות עצמה תבוצע אזי עם האיר-האור.

(7) ההיערכות, המבנה וחלוקת הכוח.

מצויים בשטח הררי מקרים בהם יכול התוקף, על ידי ניצול שקדני של האפשרויות שבפני-הקרקע, להגיע לאותו מצב אידיאלי, כאשר עמדת-ההיערכות שלו ועמדת המוצא להסתערות, הנן זהות. אם אמנם הצליח בכך — הרי לעתים, ע"י עצם הישג זה הופך נצחון ההתקפה כמעט מובטח. מכל מקום, תמיד ישאף התוקף לעמדת-היערכות שתהא קרוב ככל הניתן (כמובן בשטח מת) אל היעד.

התוקף בשטח הררי, יצטרך תמיד להביא-בחשבון את העובדה, שתהליך התשת הכוחות הנו מהיר יותר, וחמור יותר, בהרים לעומת הרגיל בשטחים מסוג אחר; ואף את זאת, כי כאן עלול גל ההסתערות הראשון לסבול באופן מיוחד אבידות כבדות.

לכן יבחר הוא לרוב, במידת האפשר, במבנה-התקפה צר ועמוק. הוא יפריש במקרה זה כוחות-מינימליים לגל-הראשון, וחלק ניכר מאוד של הכוח — לגל השני, לרזרבה הבלתי-אמצעית. (דוגמה לבחירת שטחי היערכות כמתואר, וחלוקת-כוחות מעין הנ"ל יכולים לשמש המבנה של יחידות-ההסתערות הגר-מניות במערכה של טולמיין (מערכת-קפורטו) ושל הצבא הספרדי, של שני הצדדים, במלחמת-האזר-

שימוש מידי בעמדות שולטות שנכבשו, בתורת נקר דות לתצפית ארטילרית לכיוון האש — הן על העמדות העורפיות של האויב, הן על כוחותיו הנסוגים, והן על הכנותיו למכות-נגד ולהתקפות-נגד; והסתננות לעומק ע"י רזרבות רעננות של חיל-רגלים, דרך הפריצות שנפרצו ע"י ההתקפה במערך האויב ולכידת משלטים נוספים במערך האויב בלי קרבות ממושכים. ובסופו של דבר, אם — כתוצאה מהצלחת ההתקפה — נפתח ציר-תנועה עיקרי, או חלק ניכר ממנו, יכולה הפעלתם של כוחות משוריינים וממונעים לפתח את ההצלחה הטקטית עד למימדים של הצלחה אופרטיבית.

3. הגנה.

(1) תכנון המערך.

אמנם גירסה-מקובלת היא, שלמתגונן בשטח הררי יתרונות גדולים יותר מבחינה טקטית מאשר לתוקף. אולם דבר זה נכון הנו רק בתנאי: שהמתגונן ידע לנצל באורח מחושב ושקדני ביותר את תכונותיו של השטח.

ניצול זה מתבטא: בבחירה נכונה של המשלטים, היינו, נקודות-המפתח שמהן תצפית טיבה לארטילריה ולנשק הבינוני והכבד של חיל-הרגלים, ואשר חולשים על איזור רחב או על חלק ניכר של ציר-התנועה; וסוג שני של משלטים שיש לכלול בתוך המערך, והנם אלה השומרים על דרכי הגישה אל הראשונים — ואל-לשכוח לעולם, את ההשפעה ההדדית הרבה יותר אשר בין משלט למשלט בשטח הררי. בתכנון המערך יש להשמר בכל מחיר מלתת אמונה מוגזמת בקושי הטבעי של פני-הקרקע, ומלהעריך חלקי שטח מסויימים כ"בלתי-חדירים"; כי הלא אלה דוקא הם שדרכם, במקרים רבים, ינסה התוקף להסתנן. לכן ישאף המתגונן בהרים, עוד יותר מבמישור, להיקפיות המערך ולעומקו, וישתדל להבטיח בפני הסתננות-מפתיעה לא רק את צירי-התנועה העיקריים כי אם גם שבילים ושטחים-ללא-דרך.

(2) בחירת העמדות

הבעיה העיקרית העומדת בארץ-ההרים בפני המתגונן בשעת בחירת עמדותיו, היא בעיית השטח-המת. וזאת — משתי בחינות: שאיפתו האחת היא לנצל את השטח-המת בתור מחסה, בעיקר בפני הארטילריה של האויב; לעומת זאת, הרי השאיפה השניה — היא למנוע את ניצולו של השטח-המת ע"י חיל-הרגלים של התוקף.

מכאן, השאלה החוזרת-והנשנית, אשר על המתגונן לתת את מענהו עליה: להציב את עמדותיו, במדרון-הקדמי או בקו-הרכס או — במדרון-האחורי. בו בזמן ששני סוגי-העמדות הראשונים מאפשרים את התצפית והשליטה הטובות יותר הריהם רגישים יותר לפעולתו של האויב; ואילו הסוג השלישי, עם היותו, כידוע, משולל התכונות הנ"ל — הריהו נוח, לעומת זאת, את המחסה הטוב ביותר. בדרך כלל, אין לך פתרון מוחלט לשאלה זו, אלא יש לבקשו בכל מקרה ומקרה, ע"י התאמת תכנית-האש ותכנית-הביצורים אל פני-השטח.

(3) תכנית-האש.

היות ומערך-ההגנה מתבסס בשטח-הררי על משלטים-משלטים, ועל-פירוב לא על מערכת-חפירות, אין הוא יכול להיות רצוף; לעומת זאת הכרחי שהשליטה-באש בו תהיה ללא-פרץ, ותכסה את כל השטחים-המתים ודרכי-גישה נסתרים אפשריים.

דבר זה יושג ע"י חלוקה נכונה של כל אמצעי-האש והצבת משימות מתאימות להם לפי תכונותיהם. בהתאם לכך, יהיה הנשק האבטומטי (הקל והבינוני) מוצב ברוב המקרים בעמדות המדרון-הקדמי, או באלו שבקו-הרכס, וישתדלו להבטיחו ע"י ביצור והסוואה בפני תוצאותיה של ההכנה הארטילרית והאווירית של האויב. ואילו הנשק בעל מסלול התעופה התלול ימצא על-פירוב במדרון-האחורי. הרובאים יוצבו באופן שיכסו את השטחים-המתים, אשר בין שדות-האש של אמצעי-הקרב שצוינו לעיל.

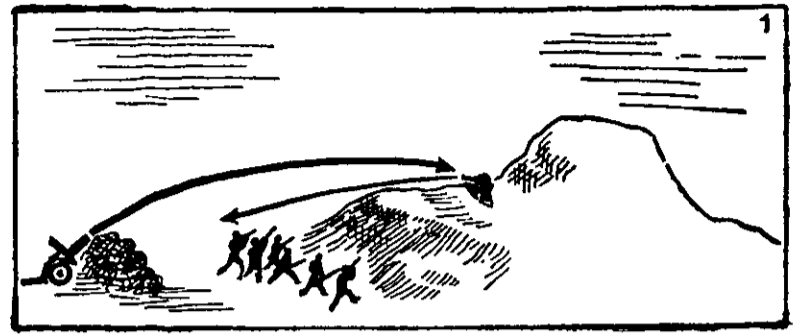
הארטילריה והאוויריה-הטקטית מכוננות בדרך-כלל נגד כל מרחבי ההערכות האפשריים של התוקף. תכנית התותחנים תכלול לא רק את "כיסוי" צירי-ההתקפה האפשריים, אשר בשטח ההרי הנם ניתנים יותר להבחנה-מראש, אלא גם סיוע מוכן-מראש למכות-נגדיות, לגבי כל משלט ומשלט שבמערך, באם יקרה והוא ילכד ע"י התוקף.

(4) תכנית הביצורים.

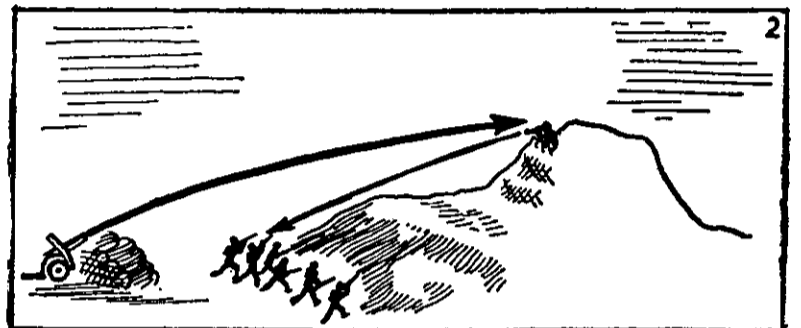
יותר מכל סוג-שטח אחר פותחת ארץ-ההרים אפ-שרויות רחבות בפני ביצור והסוואה — בדרך של חציבה בתוך הסלעים, שימוש באבנים לבנין עמדות, וכיסוין ע"י אדמה וצמחיה. הלקח מקרבות איטליה וקוריאה מלמד שע"י עבודות ביצור והסוואה מתאיימות אפשרי לחזק אף עמדות שבמדרון-הקדמי ובקר-

הרכס באופן שההכנסה הארטילרית והאווירית של האויב לא בנקל תוכלנה לחסלן.

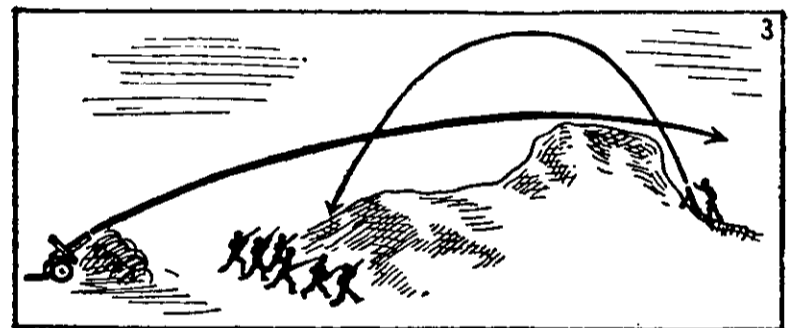
מוצבי-ההגנה בהרים

1. במדרון הקדמי: — שדה-אש-תצפית-ומסתור מיגבלים לפרקים.

2. בקו-הרכס: שדה-אש העשוי להיות טוב לנשק-רגלים מסייע שטוח-מסלול; חשובה ביותר התצפית-לארטילריה; המסתור — מצומצם ביותר.

3. במדרון העורפי: — שדה-אש קצר-טוח ביותר לנשק שטוח-מסלול; עמדות-אש טובות לכלים תלולי-מסלול; מסתור טוב ביותר; ברוב המקרים — זהו המקום לעתודה שנועדה למכה-הנגדית.

מכשולים, (בעיקר — מיקוש) סביב מערכת-העמדות, וכן בכל דרכי-הגישה, עשויים להגביר בהרבה את טנח הביצורים. והוא הדין לגבי חבלות ופיצוצים: בעיקר, בגיאות ובשטחים מישוריים יותר — אלא שהללו חייבים, כדבר-שליק בע להיות מכוסים באש, כדי להכביד על כל עבודת-תירקון. דוגמה לשיטת ביצורים כזו אנו יכולים למצוא בתיאור הבא:

„חיל-ההנדסה הגרמני ניצל באופן יעיל את יתרונות השטח. הם זרעו מוקשים על כל הדרכים והשבילים ובפתחי הוודיות, וגם בשטח ללא-דרך... כל הגשרים היו מפוצצים ודרכי-העקיפה — ממוקשים. עמדות מקביים ומרגמות הוחבאו עד כדי כמה

מטרים בתוך הסלע; ואפילו הכנה ארטילרית חזקה לא יכלה לחסלן... העמדות הגרמניות היו בדרך-כלל שוחות עמוקות, מכוסות בשלוש שכבות של עצים, אדמה וסלעים. לכל אחת — רק פתח יחיד, שאיפשר רק כניסת איש בודד. בשביל להתקרב אל עמדות אלו היו צריכים לעבור קודם-כל שדה-מוקשיים, אחר-כך — חגורת תיל-דוקרני, ולאחר-מכן — שדה-מוקשים נוסף*.

(5) משמרות-חוץ ומארבים. למשמרות-חוץ, ולפלגות אחרות הפועלות לפני מערך-ההתגוננות העיקרי, שני תפקידים ראשיים. האחד הוא: להבטיח את אותן הפרצות (בשל „שטחים-מתים“) שבמערך אשר, מחמת תנאי השטח, אי-אפשר היה לכסותן בשום כלי שבתכנית-האש ובשום מכשול שבתכנית-הביצורים — מצב-דברים הקורה לפעמים.

התפקיד השני הנו: להכביד על ההיערכות והפריסה של התוקף ועל ההתקדמות לקראת מערך-המגן העיקר; להאיטה ולשבשה — ולשמש עקב-כך כמסך לתכנית-ההגנה האמתית. לביצועו היעיל של תפקיד שני זה יכול להיות בשטח-ההררי משקל רב — לנוכח קשיי התנועה, ופירצול הכוחות, שמכבידים בלאו הכי על התוקף, כפי שכבר צוין לעיל. בארץ-הרים עשוי מארב מוצלח שהוצב מרחק-מה קדימה ממערך-ההגנה העיקרי, (ובעיקר — בלילה, או בתנאי-ראות גרועים), להשקות אפילו התקפה-רבתי; ולפעמים — אף להכשילה לגמרי.

הרי שלושת משמרות-חוץ, הפועלים בצורת מארבים או פטרולים-לוחמים לפני מערך-ההתגוננות העיקרי, נודעים בשטח הררי ערך רב יותר — ויכולת לחימה ממושכת יותר — מן הרגיל במישורים.

אמנם, הצבתה של רשת כזו מלונה במספר תנאים מגבילים: — התנאי המקביל הראשון הוא עצמת-הכוח שהוקצתה למשמרות-החוץ; היא חייבת להיות מצומצמת ביותר — ואין המתגונן רשאי להקטין לצורך הצבת משמרות החוץ את הכוח המוקצב למערך העיקרי, וביחוד — לא למכשיר החשוב-ביותר שלו, כפי שהוסבר, הלא הוא הרזרב-למכה-הנגדית.

התנאי-המגביל-השני הוא מידת המרחק שמותר להקדים משמרות-חוץ לפני המערך-העיקרי. ודאי, שככל שהללו יהיו מרוחקים יותר מהעמדות-

* מתיאור אמריקאי רשמי לקרבות-ההרים באיטליה-התיכונה.

בספרד, באיטליה ובקוריאה — מוכיח, שהמכה הנגדית הבלתי-אמצעית, כשהיא מאורגנת-היטב מראש, ותהא זו אפילו מכה ע"י כוח קטן, יכולה להשיג תוצאות אשר אין ביכולתה של ההתקפה הנגדית הטקטית, ע"י יחידה גדולה יותר, להגיע אליהן — כאשר זו מבוצעת לאחר שכבר היתה לתוקף השמות להתבסס במשלט אשר כבשו.

4. השהיה ונסיגה.

כשם שהגירסה שהשטח ההררי, כשלעצמו, מחזק את ההגנה, הנה מוטעית, בהעדר הסידורים הטקטיים המתאימים, — כן אינה עומדת במבחן מציאות-הקרב אף הגירסה, שפני-קרקע אלה מחייבים, „מטב-עם“, ומבטיחים את הצלחתן של פעולות-השהיה. אכן, כדי לנצל כראוי את היתרונות המצויים בשטח לצור-רת-קרב זו — יש לשמור על קיום הכללים הבאים:

(1) בחירה נכונה של השלטים, שמהם ניתן, מצד אחד, להשהות את האויב בטוח המכסימלי — וכן ניתן, מהצד השני, ולסגת מהם במהירות ובלי סכנת-ניתוק.

(2) ניצול נכון של חבלות, מיקוש, מח-סומי-דרך ופיצוצים. ע"י שימוש מושכל באמצעים אלה גילו בקרבות איטליה שתיים-שלוש חוליות-מקלע גרמניות את היכולת להשהות גדודים שלמים.

(3) סיור יעיל ומגע מתמיד עם האויב. וכל אימת שדבר זה לא קיים — הרי תהא מאימת על הכוח-המשהה סכנת איגוף וכיתור.

(4) קביעה נכונה של המועד לניתוק המגע. דבר זה הריהו בגדר עיקר יסודי לקרב-ההשהיה בכלל; אולם חשוב הוא עוד יותר כשהמדובר בשטח-ההררי. ניתקת את המגע מוקדם מדי — לא השגת את תכלית הפעולה; ניתקת אותו מאוחר מדי — הרי כמעט ודאים לגביך, בשטח ההררי, האיגוף והכיתור.

(5) קשר יעיל. בשום צורת-קרב שבשטח הררי אין פעולתו התקינה של הקשר בין הפיקוד ליחידות-הרגלים המשהות, מצד אחד, ולנשק המסייע והארטילריה, מאידך גיסא, הכרחית כל-כך כמו בהשהיה. פעולת-קשר תקינה כזו — היא, במידה רבה, הקובעת הן את קצב הפעולה והן את הצלחת ניתוק-המגע ברגע הנכון.

(6) ניידות. נקל להבין, עד כמה תכונה זו הנה קובעת-ביותר בקרב-השהיה. בשטח הררי לא תמיד תוכל הזניקה-אחורה, ממשלט למשלט להיות

הראשיות כן ייטיבו למלא את התפקיד של „מיסוד“, של הבטחה ושל הפרעה לאויב בשלבים הראשונים של ההתקפות; אולם תנאי-השטח ההרריים, המאפשרים לתוקף ביתר קלות מאשר בשטח מישורי להסתנן, תוך כדי ניצול המסתור, ב„שטחים-המתים“, בין משמרות-החוץ למערך-העיקרי, לבודד את אלה הראשונים וללכדם — משפיעים להגבלת המרחק אשר בו אפשר להקדים את היחידות האלו אל האיזור שלפני המערך-הראשי.

משנים אלה נובע התנאי-המגביל השלישי, שהוא גם רב-משמעות ביותר: — רשת של פלגות-קדמיות ניתן להציבה רק בה במידה, שישנה למערך-העיקרי היכולת לקיים אתן קשר רצוף — וכן במידה, שמצויות לפלגות אלו דרכי-נסיגה מובטחות פחות או יותר.

ככל שלא יושם הלב להגבלות אלו — עלולים משמרות-החוץ להיהפך ממכשיר יעיל מאוד של המתגונן, ליחידות שאינן אלא מופקרות-מראש.

(6) המכה הנגדית.

המכה-הנגדית היא שלב חשוב (ולעתים קרובות — השלב החשוב ביותר) של ההגנה בשטח הררי. יש להבחין הבחנה מפורשת בין פעולה זאת לבין ההתקפה הנגדית האופרטיבית, של יחידה גדולה, מעומקו של המערך — וכן להתקפה הנגדית הטקטית, המבוצעת אף היא ע"י רזרבות המוצבות עמוק יותר בעורף, כעבור זמן-מה אחרי כיבושו של משלט נתון ע"י תוקף.

התכונות האופייניות למכה-הנגדית הן: ביצועה המידי, עם הגיע התוקף ליעד. ביצועה ע"י רזרבות הנמצאות בקירבתו הבלתי-אמצעית של היעד.

מכה-נגדית בעלת תכונות אלו בשטח ההררי — שבו מגיע התוקף אל היעד כשהוא מפוזר, כוחו מורחב, ועל-פירוב זקוק הוא להפוגה, או לכוחות חדשים, לצורך התבססות — יכולה להשיג באותו רגע תוצאות מכריעות ולחסל כבזק את הישגי ההתקפה. אכן, התנאי לכך הנה, שמכה-נגדית כזאת, תואמת-מראש, תוכן לגבי כל משלט ומשלט של המערך-העיקרי וכן שיתוכנן-מראש סיוע-האש הן של הארטיילריה והן של נשק-הרגלים המסייע לפעולה זו.

הרזרבות לביצועה של המכה-הנגדית צריך שתהיינה מוצבות (עכ"פ — ברוב המקרים) במדרונות האחרים, בביצורי-מחסה חזקים. צרותן וזריזותן הן הווא-הוא הגורם הקובע לגבי סיכויי פעולתן.

לקח הקרבות בשטח-ההררי — בארץ-ישראל,